

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יח אדר א תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 4:55 תל-אביב: 5:10 חיפה 5:01 מוצאי שבת: ירושלים: 6:09 תל-אביב: 6:11 חיפה: 6:09 ר"ת: 6:48

פרשת כי תשא

מעביר על מדותיו

המבליג נשכר...

סיפר הגרש"א פיש שליט"א מעשה שאירע לא-מכבר, באברך שהיו לו שמונה ילדים וגר בדירה של חדר וחצי באופן שאפילו מזרונים בלילה היה קשה לסדר על הריצפה. חיפשו במשפחתו הרבה זמן דירה גדולה יותר, עד שמצאו לשמחתם הרבה, דירה בשכונה טובה קומה שלישית, דירה מרווחת במחיר זול.

ביום שעמד האברך לחתום על החוזה, החליט לברר על השכנים בבנין אם אין שם מחלוקת וכיו"ב. וראה בתיבות הדואר שאחד השכנים הוא חברו מהישיבה. הוא התעניין אצלו על מצב השכנים וכששמע שהכל בסדר לשביעות רצונו, הלך לאחר שעה קלה למוכר כדי לחתום חוזה ולקנות הדירה.

והנה לתדהמתו אמר לו המוכר: "כבר מכרתי את הדירה..." נתפלא האברך למי מכר? והשיב: "הגיע קודם השכן מלמטה (אותו חבר שאצלו בירר על השכנים) ואמר ששמע שאני רוצה למכור וחתמתי איתו חוזה..."

כמוכן מטבע הדברים הרגיש האברך תרעומת גדולה על כך שהלך השכן הזה שנתייעץ עמו, ו"חטף" לו את הדירה מתחת ידיו. אבל הבליג וקיבל בשתיקה ובאהבה גזירת שמים, ובכל זאת כדי להרגע לגמרי ממה שאירע, הלך וסיפר המעשה לפני הגאון **רבי ניסים קרליץ שליט"א**.

אמר לו רבי ניסים שאמנם לא ראוי לנהוג כך כפי שנהג אותו שכן ואין זה דרך ארץ, אבל מהדין הממוני יש לו זכות קודמת מצד "בר-מצרא" שהוא שכן בבנין (ושותף ברכוש המשותף כמבואר בחוש"מ סי' קעה-ה). קיבל עליו האברך את הדין והסיר מלבו כל סרד של תרעומת על אותו שכן.

לא עברו אלא שבועיים בלבד מאותו מקרה, והנה הוצעה למכירה דירה אחרת באותו בנין בקומה השלישית שהיתה יותר גדולה מהקודמת ובמחיר זול יותר. קנה האברך את הדירה הזו בשמחה ובהודיה להש"ת על הס"ד שהבליג ושתק ולבסוף זכה בדירה טובה יותר, וגם על כך שלא יצא לריב עם אותו שכן, על העוול שגרם לו, וממילא יכול עתה לגור עם כל השכנים באחוה שלום ורעות.

להדבק במדותיו של הקב"ה ולהיות "ארח אפים" ומוחל על עלבוננו!

נלמד מפסוקי סדר י"ג מדות רחמים (פרק לד-ז)

ואמרו חז"ל (ראש השנה יז): כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם וכו'. ובספר ראשית חכמה (שער הענוה פ"א) כתב: שמעתי בשם הגאונים על מה שאמרו חז"ל יעשו לפני כסדר הזה, הכוונה שיעשו סדר המדות שלימד הקב"ה למשה שהוא א-ל רחום וחנון. דהיינו מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום וכך לכל הי"ג מדות. ואז אם יקיים את המדות הללו בפועל, הקב"ה ימחול לו על עוונותיו.

הקושי שיש לאדם לוותר ולהעביר על מדותיו, בדרך כלל אינו נובע מרוע לב ח"ו, אלא מכך שאדם קרוב אצל עצמו. חפץ לשמור על מעמדו וכבודו ולבל יפחת משהו מכל השייך לו. הוא רואה קודם כל את עצמו, עם כל הכרוך בכך, ורק אח"כ את זולתו. הוא לא כ"כ נגד חברו כמו שהוא בעד עצמו. ובדיוק בנקודה זו מתחילה עבודת המדות.

ובעצם, זה מה שמונח בכלל שכתב **המסילת ישרים** (פרק יא): "כללו של דבר. הכבוד הוא הדוחק את לב האדם יותר מכל התשוקות והחמדות שבעולם. ולולא זה, כבר היה האדם מתרצה לאכול מה שאוכל, ללבוש מה שיכסה אותו ולשכון בבית שיסתיריו מן הפגעים... אלא שלבלתי ראות עצמו שפל ופחות מרעיו מכניס עצמו בעובי הקורה הזאת ואין קץ לכל עמלו" וכו'.

ולכן העברה על המדות כוללת באמת כמעט את כל המעלות והמדות הטובות שבאדם, וכמו שכתב **החובת הלבבות**, שהנכנע הוא הנקרא בספה"ק עניו ונבזה בעיניו וכו' ובודאי איש כזה אינו נכשל בלשה"ר וכו' שהרי אינו מקפיד על מי שמדבר בגנותו. ואדרבה, שמח הוא שנוטל חלקו בעוה"ב. וע"ז אמר דוד המלך "מה רב טובך אשר צפנת ליראך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם". והיינו, שנתווסף לו הרבה שכר וטוב, בגלל הדיבורים שמדברים בגנותו.

ומלבד כ"ז, מרויח שנמחלים עוונותיו וגם זוכה לאריכות ימים כדברי רבי נחוניה בן הקנה כששאלוהו "במה הארכת ימים?" השיב: מימי לא עמדתי על מדותי... וכך מצינו אצל גדולי עולם שהגיעו לדרגה נשגבה כזו לפי שהרגישו אפסיות עצמם ביחס לגדולת הבורא ית"ש ורצונו.

זה שראינו גם בדורינו זה שהיו גדולי ישראל משוללים מכל חשבון ונגיעה אישית, וכדוגמה הבאה: אירע פעם שלאחד הארגונים היו טענות על השם קופת העיר שע"י ועדת הצדקה. ואף שפסקו גדו"י שאין לחוש להם, התרעם **הגרא"ל שטיינמן זצ"ל** ואמר: "מה איכפת לכם להוריד ולשנות מה שמרגיז אחרים..." וכשאחד הנוכחים העיז והגיב בצחות: "אם יגיד מישהו לרבינו שהשם "שטיינמן" מרגיז אותו ועליו להחליפו ל"בוזלגו" האם יסכים?" הרב שטיינמן שתק לרגע והשיב: "חושבני שאם למישהו יהיה איכפת, אסכים בשמחה לשנות את שמי..."

עלון "איש לרעהו" פרשת כי תשא הוקדש לעילוי נשמות
ר' עמרם הלל ז"ל בן ר' מנחם ז"ל

ה.נ.צ.ב.ה.

הוקדש ע"י משפחתו שיהיו

לגמול חסד עם חתן וכלה, לסייע להם בממון ולשמחם ביום חופתם!

נלמד מהפסוק: "ויתן אל משה ככלתו" (פרק לא- יח)

וכתב רש"י: "ככלתו, כתיב חסר, שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן"... ומובא בצוואת רבי אליעזר הגדול: "בני, הוי זהיר בהכנסת כלה לחופה ולשמח חתן, שכל המשמחו כאילו קיבל תורה מהר סיני שנאמר "ויתן אל משה ככלתו" - כלתו כתיב, ודאי יום שנתנה תורה, כיום שנכנסה כלה לחופה". ב' עניני חסד, הנעשים עם החתן והכלה כלולים כאן: א) חסד בגופו, ע"י שמשמח את החתן והכלה. ב) חסד בממונו, ע"י שמספק להם את הוצאות החתונה ושאר צרכיהם ההכרחיים.

ידועה המצוה לשמח חתן וכלה, וענינה כפי שמקובל מדברי חז"ל (ברכות ו:): "אגרא דבי הילולי מילי" והיינו לשמח את החתן בדברים (כדוגמת המובא בגמרא כתובות יז), ועל כך מקבלים את השכר.

ואולם דרך זו של שמחה לכאורה טעונה ביאור, שהרי בגמרא (ברכות שם) מפרטים חז"ל דברים נוספים שמקבלים עליהם שכר כמו "אגרא דפרקא רהטא" [ויפרש רש"י: עיקר קיבול שכר הבריות הרצים לשמוע דרשה מפי חכם היא שכר המרוצה שהרי רובם אינם מבינים וכו'] או: "אגרא דתעניתא צדקה" והיינו שכר התענית הוא על הצדקה שנותנים אז לעניים. או: "אגרא דבי טמיא שתיקותא", ששכר מצות הניחום בבית האבל הוא על השתיקה.

וצ"ע: איך זה יתכן שמקבלים "עיקר השכר" על החלק הטפל לעיקר המצוה או הנגרר ממנה? ובשלמה "אגרא דפרקא" מובן כפי שפירש רש"י, אבל שכר הצדקה בתענית אינו מובן, שהרי קיימא לן ש"גדולה תענית יותר מן הצדקה", ובוודאי עיקר השכר צריך להיות על התענית! וכן בניחום אבלים, מסתבר שעיקר השכר אמור להיות על כך שמדברים דברי ניחומים לאבל ולא על השתיקה!?

וכבר עמד על קושי זה, הפני יהושע (שם). ומפרש, שהשכר הוא כפי ששנינו במשנה "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא" וכו', וא"כ גם דברים אלו הנמנים בסוגייתנו הם מאותם דברים, שמלבד הקרן, יש להם גם פירות בעוה"ז, וחז"ל מדברים כאן על שכר הפירות, והיינו מלבד עיקר השכר של המצוות הללו שהוא ה"קרן" יש שכר נוסף שהוא ה"פירות" של המצוות. ונמצא שעיקר השכר הוא באמת על דברי הניחום, או על התענית. וחידשו חז"ל שישנו שכר נוסף על החלק הטפל למצוה והנגרר ממנה, שהם השתיקה בבית האבל, או הצדקה בתענית וכן בשאר הדברים הנמנים שם.

אלא שלפי"ז צ"ע ענין "אגרא דבי הילולי מילי" שהוא לשמח את החתן בדברים. אם זה מוגדר, כמו שאר הדברים, רק כ"טפל למצוה ונגרר ממנה", מהו, איפוא, עיקר המצוה של "שמחת חתן", ומה יכול להיות יותר שמחת חתן מאשר לשמחו בדברים, לשבחו ולקלוטו במעלותיו או במעלות כלתו?

אלא כדי ליישב ענין זה, עלינו להסיק בהכרח שישנה באמת פעולה המשמחת את החתן מעל ומעבר ל"דברי הקילוס", שהיא נחשבת באמת לעיקר המצוה ולא רק כ"טפילה" או "נגררת". ונבין זאת לפי מה שיש להקדים ולשאול: מדוע אמרו חז"ל (שם) ש"כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות".... ומאידך: "אם משמחו מה שכרו? זוכה לתורה שניתנה בחמשה קולות". וצ"ע אם כל המצוה היא לשמח את החתן בדברים, מדוע תלו זאת אם נהנה מהסעודה או לא? וכי אי אפשר לשמח בדברים גם ללא סעודה, וכמו שישנה מצוה לשמח נדכאים או לפייס בדברים את העניים וכו' ב, ואין צריך לכך סעודה? וכן צ"ע: מה מצוה זו שייכת לתורה, שבגללה זוכה בה?!

עוד יש להקדים ולשאול: הרי שמחת חתן וכלה היא הגדולה מכל השמחות וזה יום שמחת ליבם, וכדכתיב "ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוקיך" (ישעיה ס"ב-ה), וא"כ היאך יתכן שבכמה "דברי קילוס" יוסיפו שמחה על שמחתם הגדולה [ומה עוד שישנם חתנים בני עליה שדברי שבח וקילוס, זר ומיותר להם, וד"ל] ולא מסתבר שזהו עיקר המצוה עליה דיברו חז"ל. יתירה מזו: אם שמחתם כה גדולה, מדוע הצריכו חז"ל להוסיף שמחה על שמחתם?!

ואשר נראה לנו לבאר וליישב את כל הענין, שבאמת מצות "שמחת חתן וכלה" באה לידי ביטוי בחובה אישית על הזולת. שירגיש בלבו שלו, שמחה פנימית אמיתית על הטובה הגדולה שזכו בה החתן

"זוכה לתורה"...

פעם ביקש כ"ק האדמו"ר מגור - רבי אברהם מרדכי זצ"ל (בעל האמרי אמת) מממששו שיאתר לו חתונה שנערכת עתה, כי ברצונו לבוא ולשמח חתן וכלה...

המשמש כמובן לא שאל שאלות. אחרי בירור קצר חזר והודיע כי במקום פלוני נערכת כעת חתונה. יצא הרבי לאולם השמחה.

אין צורך לתאר את גודל ההתרגשות והתדהמה שאחזו בבני המשפחה - שלא היו שייכים כלל לחסידות גור - ובשאר המשתתפים, לראות את הרבי מגור מופיע במפתיע בשמחתם. הוא השתלב במעגל והחל רוקד בכל עוז לשמח חתן וכלה.

לאחר מספר דקות עזב הרבי את האולם ושב לביתו. לשאלת חסידיו, על מה ולמה הטריח עצמו לשמחה זו, השיב הרבי: התקשיתי מאוד בסוגיה עמוקה בש"ס ולא הצלחתי להבינה. נזכרתי בדברי חז"ל ש"כל המשמח חתן וכלה זוכה לתורה" (ברכות ו:). על כן הלכתי לשמח חתן וכלה כדי לזכות להבין את התורה...

משכיל אל דל...

מעשה בבחור מצויין מתלמידי ישיבת פורת יוסף, שעמד ימים ספורים לפני נישואיו, אך לא היו בידו הסכומים הדרושים לצורכי החתונה. הבחין ראש הישיבה הגאון **רבי יהודה צדקה** זצ"ל בדבר ורצה לעזור לו. אולם ידע בנפש אותו תלמיד, אשר באנינות דעתו בוודאי יסרב לקבל עזרה מן הזולת, ולכן חיפש אחרי דרך מתאימה כיצד לבצע את מחשבתו.

לבסוף החליט רבי יהודה לתת את הכסף ביד אביו של התלמיד כדי שימסור לבנו, בתקוה שהוא לא יסרב לאביו, ולא יציג בפניו הרבה שאלות.

אולם בן יקיר זה, אשר ידע היטב כמה מוגבלים האמצעים הכספיים שיש לאביו, הבין מיד שהסכום הרב הוא מעבר ליכולתו, והתחיל לחקור: מנין בא הכסף?

השתמט האב מלהשיבו בדברים ברורים כי כן ציוה עליו רבי יהודה, שלא יגלה לבנו את מקור התמיכה. אולם בנו החתן התעקש והודיע לאב, שלא יקח בשום פנים מידיו את כסף, כל עוד לא יגלה מהיכן הגיע לידיו.

חזר, איפוא, האב אצל רבי יהודה וסיפר לו את הדברים כהוויתן. אמר לו בלית ברירה, שמוותר על דרישתו הקודמת, ויכול לגלות לבנו מי נתן את הכסף ובלבד שיקח!

וזאת ליהודה

"כפה פרשה לעני"...

כשהיה הרה"ק מאנטניא זצ"ל סמוך על שולחן חותנו כ"ק האדמו"ר מבוהוש, עבר פעם יהודי בשעת לילה מאוחרת ליד ביתו וכשראה שהאור דולק בבית, דפק על הדלת. כשפתח הרבי מאנטניא את הדלת, התחיל היהודי לבכות ולהתאונן על צרותיו: הוא שידך את בתו לחתן הגון והבטיח לתת נדוניא, אך כעת אין לו פרוטה לשלם, והחתן רוצה לבטל את השידוך. היהודי הוסיף שכבר היה אצל הרבי מבוהוש שניסה לשכנע את החתן להמתין לקבל הנדוניא, אך החתן לא אבה לשמוע.

אמר לו הרבי מאנטניא: שלח את החתן אלי, אולי אני אצליח לשכנעו. אך היהודי חזר ואמר: אם דברי חותנך הרבי מבוהוש לא הועילו היאך יועילו דבריך. או-אז קם הרבי פנה לחדר השינה. העיר את הרבנית וביקשה שתואיל לתת לאותו יהודי את מטפחת הראש שלה, שהיה משובץ ביהלומים, כמשכון לחתן עד שיפרע את חוב הנדוניא. הרבנית הסכימה והשידוך יצא לפועל.

נחלת פנחס - נעימת החיים

המשך – הכנסת כלה ושמחת חתן

למען כלה יתומה...

מעשה שאירע אצל תלמידו של הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל, רבי נחום שפירא זצ"ל, שנזדמן לו לסדר קידושין לזוג שהכלה היתה יתומה. והנה נתברר שהחתן אינו מוכן בשום פנים ללכת לחופה לפני שיעניקו לו נדוניא בסך מאתיים רובל.

רבי נחום לא המתין אלא מיד נחפז לביתו, לקח את מפתחות הארון, והוציא משם ערימה של שטרות מבלי לספור, והביאם לחתן, באמרו, שהכסף לא שוה עד כדי שבגללו תשאיר כלה יתומה אומללה.

תנה"מ

"ימים על ימי מלך"...

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל השתתף בשמחת נשואי בן תורה, בנו של אחד ממתפללי בית הכנסת "אהל רחל".

התזמורת ניגנה והבחורים רקדו. הצטרף רבי בן ציון למעגל כדי לשמח את החתן. הבחין בו החתן ובא לקראתו, אחזו בידי והתזמורת החלה בניגון "ימים על ימי מלך תוסיף". שיר זה קומם את רבי בן ציון בכל פעם שהושר לכבודו והיה למורת רוחו.

לפתע שמט רבי בן ציון את אחיזתו מידי החתן ורקד כנגדו כשהוא מצטרף לשיר ומצביע על החתן: אכן "ימים על ימי מלך תוסיף" שהחתן דומה למלך!...

יגילו במלכם

והכלה להיות נישאים זל"ה, וכידוע אין זה מהדברים הקלים להשיג הרגשה כזו וכמו שהאריכו כבר הגה"צ רבי ירוחם לייבוניץ זצ"ל והגר"ש וולבה זצ"ל בספריהם) וכדי להגיע לכך נדרשת רכישת מדת "נושא בעול עם חברו" שהוא ממ"ח קניני התורה, ולכן אם עושה כן זוכה לתורה.

וכשאדם שמח באמת בשמחתו של החתן, משפיע בהכרח מבחינה "סגולית" שמחה נוספת על החתן, גם מצד הפסוק "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז-יט) וגם מצד ששמחת היחיד נהפכת לשמחת רבים, ו"שמחת רבים" יש בה כח שמחה מיוחד שלעולם לא יכול היחיד להשיג טעמה לבדו גם כשיהיה בשיא שמחתו. והזיקוקו חז"ל לשמחה כן בשמחתו של החתן לא רק לצורך ריבוי שמחת החתן, אלא גם לצורך תיקון נפשו שלו עצמו.

ומעתה נבין שזהו אכן עיקר המצוה, כאמור. ולכן תלו זאת בנהנה מסעודתו, שיש בה בשר ויין המשמחים, כדי לסייע לו לשמוח ורק בדיעבד כשלא הצליח, למרות הכל, להגיע למדה הנשגבה הזו, חייבוהו לכל הפחות לשמחו בדברים (שלאזו באמת אין צריך סעודה) שגם ע"ז יקבל שכר, אף שזה רק טפל לעיקר המצוה.

כבוד התורה ולומדיה

לכבד את לומדי התורה. לעמוד לפני תלמידי חכמים ולהתבטל בפניהם!

נלמד מהפסוק: "והיה כצאת משה אל האהל יקומו כל העם" (פרק לג-ח)

ודרשו חז"ל (בתנחומא): מכאן שצריך אדם לעמוד לפני הזקן ומלפני חכם ואב בית דין ומלך, ויהא עומד עד שיכוסה מעיניו. ואמרו חז"ל (במד"ר טו-יג): אמר רבי אבא הכהן בר פפא: כשהייתי רואה סיעה של בני אדם, הייתי הולך בדרך אחרת שלא להטריח עליהם, שלא יהיו רואים ועומדים מלפני, וכשאמרת זאת לפני רבי יוסי בן זבדא, אמר לי: צריך אתה לעבור לפניהם ויהיו רואים אותך ועומדים לפניך ואתה מביאם לידי יראת שמים וכו'.

יש לדון: האם תלמידי חכמים ששויים בחכמתם צריכים לקום זה מפני זה? הוכיחו הראשונים שאין צורך, ממה שאמרו חז"ל "תלמידי חכמים שבבבל עומדים זה בפני זה מפני שלומדים כל אחד מחברו". משמע דוקא מפני שלומדים, ובלא זה פטורים.

מכל מקום נפסק בשו"ע (יו"ד רמ"ד-ח) שחייב להדר חברו הת"ח בקצת קימה. והביא לכך הגר"א ז"ל הוכחה מהגמרא (גיטין טב.) שביקשו חכמים לעמוד בפני גניבא (שם של חכם) אף שהיו החכמים שוים לו, בכ"ז רצו להדרו בקצת קימה.

ולכאורה צ"ע: מה ההוכחה מגניבא, הלא הוא חידש להם דין שלא ידעו [שאסור לאכול לפני בהמתו] ואם כן יתכן שמטעם זה רצו להדרו מעט שהרי יודע דברים יותר מהם!?

וביאר הגרי"ש אלישיב זצ"ל בשיעורו (על גמרא שם) שהעדר ידיעה בבקיות לא מבטל מהחכם שם "גברא רבא" אלא רק אם חסר לו בהבנה. לפיכך לא נחשב גניבא לת"ח גדול יותר מהם בגלל בקיאותו יותר מהם, שכן המודד להחשב גדול יותר הוא כשהבנה גדולה יותר.

על השאגת אריה מובא שרצה לעורר בתלמידיו את החשק ללמוד תורה והציע להם את המעלות היחודיות שיש לתלמידי חכמים, לעומת שאר האנשים עמי הארץ, כמו למשל הפסוק "לא תקום ולא תיטור", שעשו לתלמיד חכם "הנחה" שאם אין נוקם ונטור כנחש אינו תלמיד חכם. או למשל מצות השבת אבידה, אם אין זה לפי כבודו פטור, כדרשת חז"ל (ב"מ ל.) פעמים שאתה מתעלם. וכן לתלמיד חכם משיבים אבידה בטביעות עינא, ואילו לעם הארץ רק עפ"י סימנים. ועוד הרבה הבדלים ישנם בין ת"ח וע"ה, ואכה"מ.

"שהציבור יידע ערך החכמים"...

אהבה פנימית עד אין קץ, חש הצדיק רבי סלמאן מוצפי זצ"ל לתלמידי חכמים. הוא חלק להם כבוד כאילו היה אחד מהפשוטים. לאחר עלייתו לתורה, נהג לנשק ידי הרבנים הנוכחים בבית הכנסת, מתוך רצון שהציבור יידע את ערכם, בראותם אותו מבקש ברכתם ועל ידי זה יהיו דבריהם נשמעים.

עולמו של צדיק

על שפגע בשוגג...

פעם נזקק הגה"צ רבי זונדל קרויזר זצ"ל (בעל אור החמה) לדבר עם הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל. הוא דפק בדלת חדרו בפנימיית ישיבת טשיבין, אך רבי אברהם לא פתח.

אחרי שעזב את המקום, נכנס בחור לחדרו של רבי אברהם ואמר לו כי רבי זונדל דפק עכשיו ולא פתחו לו... רבי אברהם הצטער מאוד. הוא יצא מיד מהחדר ורץ בעקבותיו. כאשר השיגו, הוריד רבי אברהם את הנעליים... וביקש לקבל 'זיפה' על שלא פתח את הדלת ופגע בשוגג בכבוד התורה.

ויאמר הנני

"מצוה דאורייתא"...

פעם אחת ב"איסרו-חג" ביקש החזן איש מאחיינו, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, להדליק עבורו את האור, מכיון שנהג שלא לעשות מלאכה דאורייתא ביום טוב שני החזן איש לא ידע כי אף רבי חיים נוהג להחמיר לשמור יום טוב שני בצנעה, כי כך נהג גם אביו.

לימים, סיפר רבי חיים: "הדלקתי את האור, כי כיבוד גדול הדור הוא מצוה מדאורייתא, וחייב יום טוב שני הוא מדרבנן. מלבד זאת, מנהג זה לא קיבלתי על עצמי בנדר, ולכן לא הייתי מחוייב להקפיד עליו.

רבי חיים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

אות משמים!

ושאל אותו: "אתה לא היית כאן כבר? אמרת אז שאתה אוסף למשהו אחר... מה קרה עכשיו? האם זה אמיתי?!" הדברים לא נאמרו בתקיפות - אך הם היו תקיפים מצד עצמם. הרגשתי חוסר נוחות מה"ציאה" הזו, אבל לא הרגשתי שיש לי זכות להתערב, משום שאני גם לא מושלם בתחום. חוץ מזה - לא ידעתי אם זה יהיה 'דבר הנשמע'...

"זמן קצר לאחר מכן אני שומע מאחורי המולה... מסתובב ורואה את הטיפוס שלפני רגע אסף צדקה, יושב על ספסל ובוכה בדמעות שליש, כמו תינוק... בוכה ובוכה! "מה קרה?" שואל אותו אברך שישב לידו בספסל והוא מספר: 'עברתי כאן ומישהו קרע אותי לגזרים! מספיק קשה לי גם ככה בגיוס הכספים, אז עוד פוגעים בי ואומרים שאני לא אמיתי?!' והוא המשיך לבכות כמו תינוק.

"מה אומר ומה אדבר; הלב שלי נקרע. גם לפני-כן לא הרגשתי נוח עם מה שהתרחש, אבל עכשיו בכלל!..."

"עודי משתאה לדעת איך הולך העסק הזה להסתיים, ואני רואה את אחד הלומדים כותב פתק. הוא מגיש אותו ל"פוגע" ואני מצליח לקרוא: "אולי כדאי שתשים לב מה נגרם על ידך... ואם עדיין לא שמת לב, תסתכל מה קורה מאחוריך..."

"ה'פוגע' הסתובב, קלט את הנעשה, אך ניסה להצטדק שזה לא קשור אליו וכו'. אבל לא לקח הרבה זמן והוא הגיע למסקנה שעדיף למזער את הנזק באופן מיידי. כי במקרה של פגיעה בזולת לא לוקחים סיכונים.

"קם ממקומו, ניגש אליו וביקש סליחה. 'לא ממש התכוונתי למה שאמרתי, רק ככה זרקתי מילים מיותרות...' כדי להמחיש את רצינות כוונותיו שלף חמישים שקלים ותרם לו, בעודו מבקש ומתחנן 'תסלח לי ואל תקפיד עלי'. הנפגע השיב בפנות: 'קשה לי לסלוח מיד - הפצע עדיין פתוח לגמרי. אבל אנסה - אולי זה יקח כמה ימים!'

* * *

"באותו יום חזרתי הביתה נסער."

"אמרתי לעצמי: תראה איך צריך להזהר, לפעמים אדם אומר מילה ולא שם לב מה הוא עושה, אבל זה ממש להרוג בן אדם - ואפילו יותר גרוע.

אז מה המוסר-השכל שאני צריך להפיק ממה שראיתי היום? שאני פשוט נמנע מלהעיר ליהודי שאני סבור שאינו מותר את בית המדרש במצב נקי. לא אומר לו שום-דבר! אני מוכן להמשיך לסבול את הכאב ואת הביזיון. גם אם הגבאי הראשי שוב יעיר לי, אני לבן אדם הזה לא אומר מילה!

"רב... למה אתה לא מנקה לפני שאתה עוזב? שמנו אותך אחראי ואתה אמור לדאוג לכך. המקום צריך להיות מכובד ונעים; בלי שאריות הערינג על השולחן, סידורים על הספסל ונייר-טישיו על הרצפה! וכן. גם השירותים צריך להיות נקי!"

שמש בית הכנסת האזין לדברים, ולא ממש הצליח לסדר לעצמו את המחשבות. באמת מוזר. הוא עצמו - השמש - טיפוס פֶּדְנָט שרגיש ללכלוך ויודע מה זה ניקיון. לפני העזיבה הוא דואג שהכל יהיה נקי, אז איך באמת קורה לאחרונה, פעם אחר פעם, שהגבאי הראשי מגיע בבוקר ומבחין בחוסר-סדר, וגרוע מכך בלכלוכים!!

הוא לא ענה כלום לגבאי, אלא חשב לעצמו, כנראה שבאמת לא השתדלתי מספיק!

ואז התחיל לשבור את הראש: מי מבלגן לאחר שהוא מסדר? לפני שיתחיל להאמין שמדובר ב"חייזרים" שמגיעים מהעולם החיצון, החל לתת את דעתו על אחרוני הלומדים והמתפללים...

* * *

הוא משמש בתפקיד מזה שנים. אחראי על הסדר והניקיון, ועושה מלאכתו נאמנה. אף פעם לא ראה עצמו כאחד שמעיר לאנשים, אבל פה העסק הרי התחיל לחרוק. צריך לבדוק מה מתרחש, וכיצד מטפלים במתרחש.

בליבו לימד זכות על אלו שלא השאירו את המקום נקי - כפי שמצאו אותו בהיכנסם אליו. בטוח שהם לא מזיזים, אלא בסך-הכל לא שמים לב, אך מצד שני מכיון שהדבר חזר ונשנה אין ברירה.

* * *

רשות הדיבור לשמש:

"יום אחד אתפוס אותם - בעדינות - ואסביר להם בצורה הכי יפה שזה מפריע. שצריך לדאוג שהמקום כולו - כולל חדרי השירותים - יישארו נקיים!"

"השבוע חלה תפנית בעלילה. כבר תכננתי לגשת אל פלוני ולהעיר לו אודות הניקיון במקום. אבל באותו יום התרחש הדבר הבא:

"ישבתי לתומי בכולל ולמדתי. עובד לידי אדם שנראה קצת "נְעֻפָּעַד" ומבקש לתרום לאמא שלו שעברה צנתור וכו' ריחמתי עליו ונתתי לו עשרה שקלים - פי עשר או עשרים ממה שאני בדרך-כלל נותן.

לא רחוק ממני ישב בן-אדם שתרם לו שקל או שתיים,

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il